

ÅRSRAPPORT 2009

Ulandssekretariatet
LO/FTF Council

Kort om Ulandssekretariatet

Ulandssekretariatet blev etableret i 1987 af Danmarks to største hovedorganisationer, LO og FTF. Aktiviteterne koncentrerede sig i starten om solidaritetsarbejde for at fjerne apartheidregiment i Sydafrika og støtte den forbudte LO, COSATU, samt arbejderuddannelsesprojekter gennem den internationale faglige sammenslutning ITUC og de globale fagforeninger. I 1996 blev Ulandssekretariatet etableret som en selvstændig bistandsorganisation, fik eget logo og skiftede navn fra "Fagbevægelsens Ulandssekretariat" til "Ulandssekretariatet – LO/FTF Council".

Ulandssekretariatet er i dag den danske fagbevægelses professionelle bistandsorganisation med 17 ansatte i Danmark samt udsendt danske og udenlandske projektrådgivere over hele verden. Gennem årene er der sket en stadig udvikling af sekretariatet med fokus på at sikre en høj teknisk bistandsindsats, kvalitet og troværdighed i arbejdet samtidig med at organisationen løbende er fleksibel og klar til nye udfordringer.

Det grundlæggende udgangspunkt for sekretariatets mission er fagbevægelsens værdigrundlag og det faglige nationale og globale netværk.

Ulandssekretariatet arbejder målrettet inden for fire overordnede temaområder:

- Demokrati – social dialog på arbejdsmarkedet
- Arbejdstagerrettigheder
- Fattigdomsbekæmpelse, fordelingspolitik og den uformelle økonomi
- Arbejdsmiljø og hiv/aids

På den måde styrker dansk fagbevægelse kapacitetsopbygning og fortalervirksomhed hos faglige organisationer i ulandene.

Forkortelser

AIF	Arbejdernes Internationale Forum	FNT	Frente Nacional de los Trabajadores, Nicaragua
BAT-Kartellet	Bygge-, Anlægs- og Trækartellet	GEFONT	General Federation Nepalese Trade Unions
BUPL	Forbundet for pædagoger og klubfolk	GNAT	Ghana National Association of Teachers
CO-Industri	Centralorganisationen af Industriansatte i Danmark	GTUC	Ghana Trade Union Congress
Dansk Metal	Dansk Metalarbejderforbund	IFS	Internationale Faglige Sammenslutning (ITUC)
DI	Dansk Industri	ILO	International Labour Organization
DLF	Danmarks Lærereforening	ISACC	Instituto Sindical para Centro America y Caribe
DSR	Dansk Sygeplejeråd	ITUC	International Trade Union Confederation
FOA	Fag og Arbejde	ITUC-AP	International Trade Union Confederation - Asia Pacific
FTF	Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd	ITUC-Africa	International Trade Union Confederation - Africa
HK	Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark	KUPRIPUPA	Printing, Publishing, Paper manufacturers & Allied Workers Union
LO	Landsorganisationen i Danmark	NTUCI	Nepal Trade Union Congress
NNF	Nærings- og Nydelsesmiddelarbejder Forbundet	PSLINK	Public Sector Labour Integrative Centre
TIB	Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark	SADC	Southern African Development Community
3F	Fagligt Fælles Forbund	SATUCC	Southern African Trade Union Co-ordinating Council
ACIW	Association of Construction and Informal Workers of the Philippines	TTU	Tanzania Teacher's Union
BILS	Bangladesh Institute of Labour Studies	TUICO	Tanzania Union of Industrial and Commercial Workers
CDT	Confédération Démocratique du Travail, Marokko	UGTM	Union Générale des Travailleurs du Maroc
CIEAS	Coalition for Informal Economy Swaziland	UGTT	Union Générale Tunisienne du Travail
CUTH	Confederación Unitaria de Trabadores de Honduras	UNI	Union Network International
EATUC	East African Trade Union Confederation	UNTM	Union National du Travail au Maroc
FDT	Fédération Démocratique du Travail, Marokko	USTAC	Unión Sindical de Trabajadores de Aeronáutica Civil
FMLL	Fundación Mario López Larrave, Guatemala	ZATU	Zanzibar Teachers' Union
		ZCTU	Zimbabwe Congress of Trade Unions

Årsrapport 2009

Udgivet af

Ulandssekretariatet – LO/FTF Council
Vester Voldgade 100, 1552 København V
Telefon: 33737440, Telefax: 33737465,
Email: info@loftf.dk
www.ulandssekretariatet.dk

Redaktion

Mads Bugge Madsen
Maria Livbjerg

Layout og Produktion: Ægir

Forsidefotos

Carsten Flint Hunneche
Finn Brasen
Dorthe Friis Pedersen

Udfordringer og muligheder

Da erhvervssektorprogrammerne blev udformet og gennemført af Danida i flere udviklingslande omkring årtusindeskiftet, betragtede fagbevægelsen det som et skridt i den rigtige retning. Det havde altid undret, at noget så afgørende som arbejdspladser, arbejdsmarkedslovgivning, virksomhedsledelse og finansiering i udviklingslandene alene var overladt til markeds kræfterne og det private initiativ. Ikke mindst når man tager i betragtning, at vores eget samfund er så afhængigt af et fungerende arbejdsmarked. Forskere fra hele verden besøger Danmark for at forstå den såkaldte "danske model" døbt "flexicurity" og den, relativt simple, kendsgerning, at vores velfærdssamfund med en stærk offentlig sektor og alle de goder, som fattige mennesker over hele verden ønsker sig, er helt og aldeles afhængig af en sund økonomi og en velfungerende privat sektor.

Derfor var det også spændende, da regeringen i løbet af 2009 meldte ud, at den danske strategi for udviklingsbistand skulle revideres, og at der ville blive lagt mere vægt på "privatsektor-drevet vækst". Nu er det uomtvisteligt, at hvis vækst i den private sektor skal være fattigdomsorienteret, så skal væksten omsætte sig i, at flere kommer i arbejde og får bedre lønninger. Det er jo som bekendt svært at udrydde fattigdommen uden at give de fattige noget. Det forudsætter, dels at udviklingsbistanden fokuseres på små og mellemstore virksomheder der, hvor de fattige er, dels at disse får mulighed for at få relevante erhvervsrettede fag-

lige uddannelser, og endelig at de kan organisere sig i fagforeninger, som kan forhandle bæredygtige løn- og arbejdsvilkår. På den måde kan der skabes en positiv spiral med økonomisk udvikling på de lokale markeder.

Det har det internationale samfund indset, og derfor er definitionen af anstændigt arbejde integreret i årtusindemålene, som de fleste regeringer, inklusive den danske, og alle internationale udviklings- og bistandsorganisationer har forpligtet sig på.

Dagsordenen indeholder fire grundelementer:

- Anerkendelse af arbejdstagerrettigheder
- Beskæftigelse og indkomstmuligheder
- Social beskyttelse og social sikring
- Social dialog og trepartsmodellen

Med fagbevægelsen i udviklingslandene og dansk fagbevægelse i ryggen er Ulandssekretariatet godt rustet til at tage handsken op og bidrage til, at væksten i den private sektor rent faktisk bliver fattigdomsorienteret, og at der udvikles nye måder og metoder til at sikre, at de fattigste får adgang til de erhvervsuddannelser, der er så afgørende for, at fattigdommen kan udryddes.

Giv ikke manden en fisk – giv ham en fiskestang!

Mads Bugge Madsen

Sekretariatsleder

Bestyrelsesformand Harald Børsting, LO

Foto: Territorium

Bestyrelsesnæstformand Bente Sorgenfrey, FTF

Foto: Nana Reimers

Oplysning

WWW.ULANDSSEKRETARIATET.DK

I 2009 fik vores hjemmeside et tiltrængt ansigtsløft. Uden at ændre på hjemmesidens øvrige opbygning blev layoutet forenklet og gjort lysere og mere indbydende. Ulandssekretariatets medarbejdere blev desuden lidt lettere at komme i kontakt med. Hjemmesiden blev nemlig udbygget med en kontaktside, der viser kontaktoplysninger på de enkelte medarbejdere både i Danmark og ude i verden. Her kan man finde e-mail, telefonnummer og faxnummer på lige den medarbejder, man gerne vil i kontakt med.

På hjemmesiden kan man læse nyheder om arbejdsmarkedet i ulandene og vores partners udfordringer, resultater og sejre. Hjemmesiden bliver også løbende opdateret med links til artikler om bistandsarbejde, som set gennem faglige briller er interessante. Derudover kan man finde alle Ulandssekretariatets nyhedsbreve, kampagner, årsrapporter, film og magasiner på hjemmesiden.

FILM

Ulandssekretariatet har i samarbejde med DR og flere private produktionsselskaber lavet en række film, der handler om børnearbejde, arbejdsforhold og levevilkår i ulandene. Filmbiblioteket består nu af 23 film, som alle kan bestilles via vores hjemmeside www.ulandssekretariatet.dk.

I 2009 fik Ulandssekretariatet klippet Tom Heinemanns prisbelønnede dokumentarfilm "Når tilbud dræber" ned til en halv time. Så nu kan vi tilbyde en mere undervisningsvenlig version til skolerne.

Antallet af bestillinger vokser støt. I 2008 sendte vi 467 dvd'er ud til interesserede, og i 2009 sneg tallet sig op på 609 film. De folk, der bestiller vores film, spænder fra privatpersoner over lærere, interessegrupper, biblioteker til Centre for Undervisningsmidler, hvilket vil sige, at vores film oftest bliver set i grupper og vist flere gange.

PRIS TIL ANNIE GERON

På FTF's kongres i oktober modtog Annie Geron FTF's kulturpris for sit stærke arrangement som generalsekretær i den filippinske hovedorganisation for offentlige ansatte, PSLINK. Annie Geron har gjort et imponerende arbejde i kampen mod magtmisbrug og korruption i den offentlige sektor. Det har ført til en hverdag med trusler, mordforsøg og falske anklager, men det har ikke stoppet Annie Geron. Hun råber stadig op, når arbejdernes basale rettigheder bliver krænket, og vil gøre det mange år ud i fremtiden. Følg Annies og PS-LINKS arbejde på www.ulandssekretariatet.dk, www.pslink.org og på PSLINKS Facebook-gruppe af samme navn.

ULANDSMAGASINET

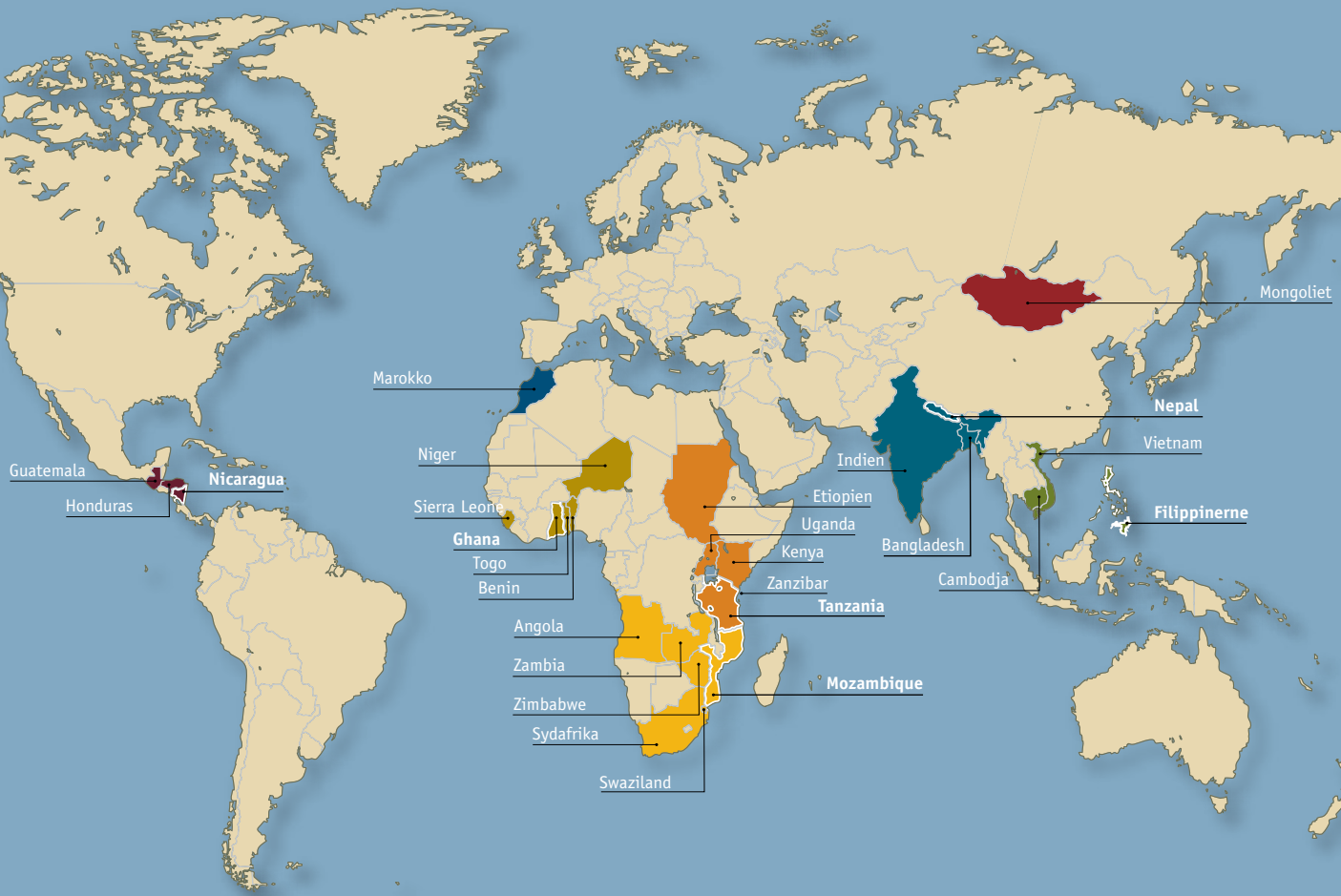

Forårsnummeret udkom op til den internationale arbejdsmiljødag den 28. april og stod derfor helt og holdent i arbejdsmiljøets tegn. Her kunne man blandt andre læse om 20-årige Nadieska, som er lærer på en skole i Managua, hvor der ikke er indlagt vand, og hvor der er over 40 elever i hver klasse. Man kunne også læse om de nye arbejdsklageinstanser i Mongoliet, som nu giver arbejdere meget bedre muligheder for at klage over for eksempel dårligt arbejdsmiljø.

Det bliver mere og mere anerkendt, at et velfungerende arbejdsmarked er midlet til at bekæmpe fattigdom. Derfor satte efterårsnummeret fokus på Anstændigt Arbejde, som også er temaet for vores kampagne i 2010. Her kunne man blandt andet læse om Marcela fra Angola, som, efter sin mands død i borgerkrigen, er alene med fem børn. Marcela er nu næstformand i den lokale fagforening på det marked, hvor hun sælger brugt tøj og læskedrikke. Her har hun været med til at sørge for bedre hygiejniske forhold og kæmper nu for at få oprettet en sundhedsklinik og en børnehave.

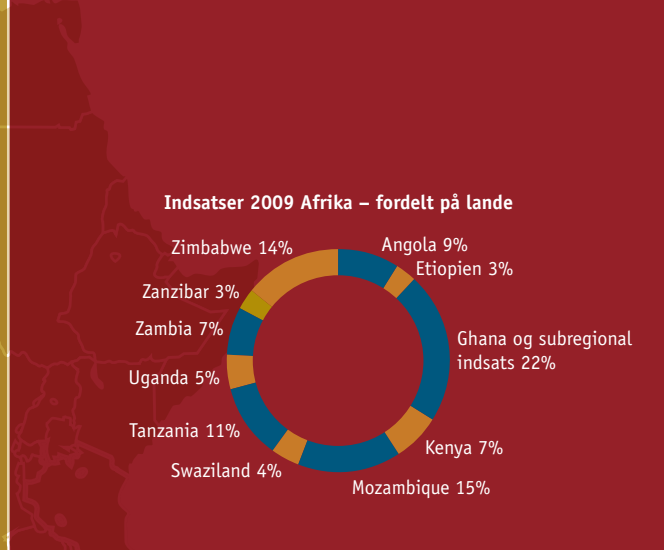
Magasinerne udkommer i et oplag på 4.000 eksemplarer.

Ulandssekretariatets globale arbejde

- Østafrika: Zanzibar, Uganda, **Tanzania**, Kenya og Etiopien
- Vestafrika: **Ghana**, Benin, Sierra Leone, Niger og Togo
- Sydlig Afrika: Zimbabwe, Angola, **Mozambique**, Swaziland, Sydafrika og Zambia
- Den Arabiske Verden: Marokko
- Sydasien: **Nepal**, Pakistan, Bangladesh og Indien
- Sydøstasien: Cambodja og **Filippinerne**
- Øvrige Asien: Mongoliet
- Mellemamerika: **Nicaragua**, Guatemala og Honduras

Afrika

Kontinentet har gennem det sidste år været præget af en, i afrikansk sammenhæng, relativ politisk stabilitet, og selv i Zimbabwe er der trods alt små fremskridt at spore efter de sidste mange års totale kaos. Økonomisk har en række lande i Afrika været i stand til at fastholde en rimelig vækstrate, men de mange skrøbelige økonomier er blevet hårdt ramt af den globale finanskrisen. Det har betydet faldende eller svingende priser på råvarer, faldende eksport, færre investeringer, flere fyringer, stigende forbrugerpriser, færre økonomiske overførsler fra emigranter og frygt for mindre bistandshjælp. Regeringerne har som konsekvens holdt igen eller skåret ned i de offentlige budgetter.

Det østafrikanske fællesmarked (EAC) er nu inde i sin anden fase, og det er meget positivt, at den regionale faglige sammenlutning, EATUC, har været i stand til at sætte betydelige fingeraftryk på den fælles protokol, som er blevet underskrevet i regionen. I syd begynder samarbejdet mellem de faglige landsorganisationer gennem SATUCC så småt at blive genoplivet.

Generelt er den dårlige beskæftigelse og manglende anstændigt arbejde hovedproblemerne på det afrikanske arbejdsmarked. De formelle sektorer skrumper fortsat ind, og hundrede tusinder af unge strømmer ud på arbejdsmarkedet uden at kunne få job eller en reelt kompetencegivende uddannelse. Som en konsekvens af udviklingen fokuserer fagbevægelsen i store dele af Afrika i stigende grad på at sikre en anstændig beskæftigelse og bedre social sikkerhed blandt de 70 til 90 procent af befolkningen, der arbejder i den uformelle økonomi.

SAMARBEJDET MED PARTNERNE

ØSTAFRIKA: I 2009 fokuserede EATUC på at styrke koordineringen mellem de seks faglige landsorganisationer – specielt med henblik på at påvirke implementeringen af fællesmarkedsprotokollen. Det er en stor udfordring at sikre faglige og sociale rettigheder i forbindelse med den (næsten) fri bevægelighed af arbejdskraft mellem landene.

Samarbejdet med landsorganisationerne i Kenya, Uganda og på Zanzibar ser nu ud til at være kommet ind i en god gænge. Der er et stigende aktivitetsniveau ude i provinserne i Kenya, og både i Uganda og på Zanzibar ser det ud til, at de værste organisatoriske problemer nu er overstået. Landsorganisationen i Tanzania har stadig til gode at afklare dels sine interne ledelsesproblemer, dels hvordan organisationen fremover skal håndtere den meget massive økonomiske støtte, som de modtager direkte gennem Danida's erhvervssektorprogram.

Programmet med lærerorganisationerne i Kenya, Tanzania og Zanzibar fortsætter tilfredsstillende i et tæt samarbejde med DLF. Her er der nu gennemført en meget positiv organisatorisk ændring i TTU, Tanzania, ligesom ZATU på Zanzibar ser ud til at have fået etableret en konstruktiv dialog med regeringen.

I det østafrikanske program indgår også et samarbejde med TUICO (Tanzania) og KUPRIPUPA (Kenya). TUICO har blandt andet udviklet læsevenlige arbejdsmiljømaterialer på lokalsprog, og KUPRIPUPA's arbejde har medført konkrete forbedringer af arbejdsmiljøet på mere end 100 grafiske virksomheder i regionen. Flere organisationer har forøget deres medlemstal med op til 30 procent som et direkte resultat af samarbejdet med HK-Privat, UNI og Ulandssekretariatet.

TEKST OG FOTO: SIGNE PEJSTRUP

UFORMELLE ARBEJDERE SØGER FÆLLESSKABET

Bheva Hlophe arbejder som løst ansat sikkerhedsvagt om natten. Når han har fri, tager han bussen rundt til de yderste egne af det bjergrige Swaziland for at fortælle folk i den uformelle økonomi, hvorfor det er vigtigt at organisere sig. Der er stort behov for Bhevas viden, for den økonomiske krise har medført et voksende antal uformelle arbejdere, som har brug for fagbevægelses

og civilsamfundets samlende kræfter. Bheva er repræsentant for det nystartede forbund, CIEAS, som hjælper de uformelle arbejdere med at organisere sig i små foreninger, hvor de blandt andet har fælles opsparinger og vidensdeling.

Udfordringerne er store for forbundet i Swaziland, men når Bheva ser gadesælgerne

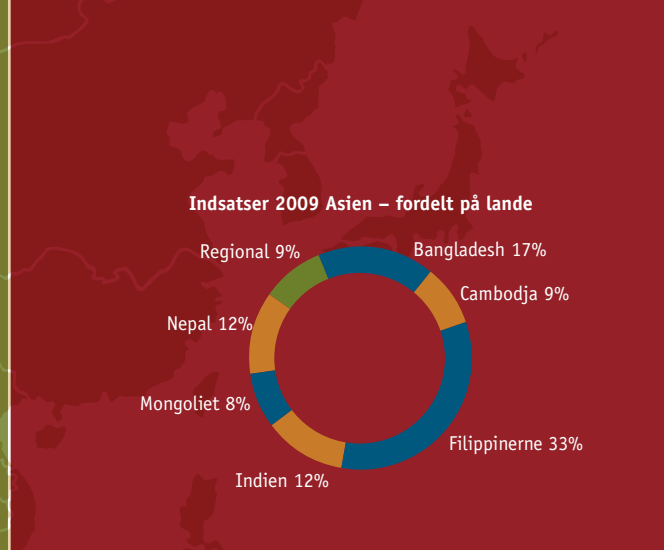
overnatte under plasticposer på gaden, fordi den ustabile indkomst skal bruges på majsgrød og skoleuniformer – og ikke på transport hjem mellem arbejdsdagene, så dropper han igen sin fritid og søvn. Og arbejdet nytter; i løbet af november 2009 er CIEAS gået fra to officielle medlemsforeninger til over 100, og flere kommer til.

VESTAFRIKA: Samarbejdet i Ghana omfatter fortsat både Ghana TUC og lærerorganisationen GNAT, samt en udveksling af erfaringer med partnere i enkelte nabolande. Her har BUPL arbejdet tæt sammen med GNAT med det formål at organisere førskolelærerne og kunne servicere og repræsentere denne faggruppe overfor myndighederne. Der har været en bred interesse fra øvrige lande i Vestafrika for en udveksling af erfaringer med de ghanesiske organisationer, og derfor blev der i juli startet et udvidet pilotprojekt i Vestafrika. Projektet omfatter landsorganisationerne i Ghana, Togo, Benin, Niger og Sierra Leone. Her har der været indgået et samarbejde med Uddannelsesforbundet, ligesom Håndværksrådet har ydet rådgivning. De samlede erfaringer danner nu baggrund for en ansøgning til Danida om et 2+2-årigt program i Vestafrika. Programmet vil blive gennemført i et tæt samarbejde med ITUC Afrika og med en aktiv involvering af såvel BUPL og Uddannelsesforbundet, ligesom Håndværksrådet fortsat vil indgå som ressourceorganisation.

DET SYDLIGE AFRIKA: Den regionale faglige organisation SATUCC er nu så småt ved at genopstå under sin nye ledelse, men har stadig store problemer med at (gen)skabe et fælles forpligtigende samarbejde. Sprogbarrierer og økonomisk asymmetri mellem landene har lagt en dæmper på udviklingen af det bærende økonomiske fællesskab, SADC. I den forbindelse søger Ulandssekretariatet i samarbejde med SATUCC at understøtte organisationens koordinerende og formidlende rolle i forhold til udviklingen af politikker og udvekslingen af erfaringer mellem landsorganisationerne.

Trods de vanskelige arbejdsvilkår for de faglige organisationer i regionen er der dog sket væsentlige fremskridt. En evaluering af støtten til den zimbabwianske landsorganisations ZCTU's arbejde med arbejdsmiljø viser en yderst positiv udvikling. I Angola har organisationerne gennemført en lang række aktiviteter, og i både Swaziland og Zambia har det faglige aktivitetsniveau været stigende.

Asien

Den globale økonomiske krise har givet Asien en hård medfart. På trods af, at det indiske og kinesiske marked ser ud til at stabilisere sig, må de fattigste lande og de mere end 1,2 milliarder fattige mennesker i Asien endnu en gang lægge ryg til udsvingene i den globale økonomi. Den Asiatiske Udviklingsbank (ADB) anslog i midten af 2009, at antallet af personer i Asien, der lever for under 1,25 US \$ (6,35 kroner) per dag, ville blive forøget med cirka 60 millioner i løbet af den sidste halvdel af året, samt at antallet af personer, der lever for under 2 US \$ (10 kroner) per dag, ville blive forøget med cirka 80 millioner. Hvis intet sker, forudser udviklingsbanken, at der i 2010 vil komme 100 millioner flere i gruppen, der lever for under 6,35 kroner, og 130 millioner flere i gruppen, der lever for under 10 kroner.

På trods af, at Sydøstasien har set direkte negativ vækst i økonomien og det faktum, at Sydasien har måttet leve med en langt lavere vækst end forventet, viser de nyeste prognoser dog et mere optimistisk billede. For med de dystre tal på bundlinjen er der kommet et øget pres for at få gennemført 2015 Målene, hvor Anstændigt Arbejde Agendaen er skrevet ind som delmål under det første mål: At udrydde ekstrem fattigdom og sult.

SAMARBEJDET MED PARTNERNE

Støtte til Anstændigt Arbejde i Asien er titlen på det regionale program, som Ulandssekretariatet, i samarbejde med vores asiatiske partnere, har startet i marts 2009. Programmet løber frem til 2015 og støtter på mange niveauer den asiatiske fagbevægelses arbejde for at sikre, at Anstændigt Arbejde Agendaen

bliver gennemført. Samarbejdet med den regionale asiatiske gren af den internationale faglige organisation ITUC (ITUC-Asia Pacific) sigter ligeledes på at understøtte fortalervirksomhed omkring anstændigt arbejde. Det sker i forhold til regionale spillere som for eksempel Den Asiatiske Udviklingsbank og Verdensbanken. Samtidig gennemfører de lokale landsorganisationer, der er affilieret med ITUC- AP, basisforskning omkring arbejdsmarkedslovene i en række lande blandt andet Cambodja, Nepal og Bangladesh. Her ser man på, hvor integreret Anstændigt Arbejde Agendaen er i de lokale love. Det giver de lokale faglige organisationer et fundament for at udarbejde nye reformer.

Arbejdet med reformer af arbejdsmarkedslove går igen i flere af programmets komponenter. I Nepal er man for eksempel ved at indføre en social sikkerhedsordning. I den forbindelse støtter Ulandssekretariatet blandt andet de to landsorganisationer NTUCI's og GEFONT's arbejde for at sikre, at fagbevægelsen kommer til at være med til at administrere den nye ordning. I Bangladesh har den nye regering lovet, at alle ILO's kernekonventioner vil blive indført i arbejdsmarkedslovene. Det hjælper arbejdsmarkedsinstituttet BILS og Ulandssekretariatet fagbevægelsen med at sikre i form af forskning, uddannelse og fortalervirksomhed.

Ulandssekretariatets regionale program i Asien har et særligt element, der fokuserer specielt på fattigdomsbekæmpelse blandt arbejderne i den uformelle økonomi. I Filippinerne får fagforeningen for bygningsarbejdere ACIW blandt andet støtte

FOTO: ACIW

KOOPERATIV UDFORDRER KRISEN

Mærket af den økonomiske krise gik en gruppe hjemmegående mødre og deres mænd fra Davao City i Manila i 2009 sammen i et kooperativ. De ville finde en alternativ måde at forbedre deres egne og andre lokales usle levevilkår på. Målet var at gøre det muligt at tjene til dagen og vejen ved blandt andet at producere tæpper, måtter og kludesko af genbrugsmaterialer. Initiativtageren til kooperativet er alle medlemmer hos Ulandssekretariatets part-

ner, fagforeningen ACIW, som organiserer folk i byggeindustrien og den uformelle økonomi. ACIW støttede projektet med kurser i de forskellige håndværk samt lederseminarer, og hvert medlem investerede en startkapital på 100 Ph (cirka 12,50 danske kroner). I de sidste to måneder af 2009 gik produktionen i gang, og der blev investeret i to symaskiner og en elektrisk skæremaskine.

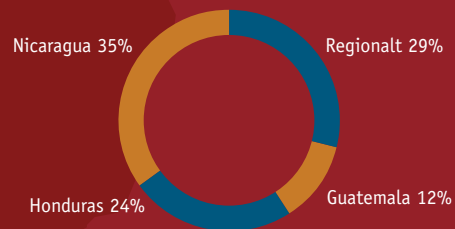
Den første produktion blev solgt til ACIW's kontor i Manila, men nu får kooperativet ordrer fra forskellige andre organisationer og private virksomheder. For at markedsføre kooperativets produkter deltager medlemmerne i de lokale arrangementer som for eksempel byfester og julearrangementer. Her viser de deres flotte og originale produkter frem og forklarer de lokale kvinder, hvordan de kan skabe arbejde gennem kooperativet.

til erhvervsfaglige kurser, der giver arbejderne indenfor byggesektoren certifikater på deres kunnen. Certifikaterne bidrager til, at bygningsarbejderne kan sikre sig bedre lønnede jobs og dermed et forbedret udgangspunkt for deres familiers levevilkår. Byggesektoren er også en af målgrupperne i Bangladesh, hvor BILS kører kampagne for, at arbejderne får ansættelsesbeviser og ID kort. Med disse kort på hånden opnår arbejderne ret til de få, men væsentlige, sociale sikringsordninger, der faktisk allerede findes.

I Nepal søger landsorganisationerne NTUCI og GEFONT at organisere et stort antal landarbejdere for derigennem at sikre, at

de får adgang til den minimumsløn, som er fastsat af regeringen. Samtidig lægger landsorganisationerne op til en kampagne, der skal sikre, at landets arbejdsmarkedslove også kommer til at omfatte de landarbejdere, der i dag står uden rettigheder og social sikring. Landsorganisationen for kvinder i den uformelle økonomi Indien, SEWA, kører en lang række aktiviteter for at sikre bedre levevilkår for kvinder, der ikke er formelt ansatte. Som en særlig tværgående del af programmet deler SEWA deres mange års erfaringer med Ulandssekretariatets partnere i Nepal, Bangladesh og Filippinerne i et forsøg på at styrke deres indsats overfor denne udsatte gruppe af fattige arbejdere.

Indsatser 2009 Mellemamerika – fordelt på lande

Latinamerika

I 2009 var særligt to temaer på dagsordenen i hele den latinamerikanske region: De skrøbelige demokratiske tilstande i flere af landene og effekterne af den globale økonomiske krise. Sidstnævnte havde blandt andet øget arbejdsløshed og et presset arbejdsmarked som konsekvens. Politisk set var 2009 et turbulent år for de lande, hvor Ulandssekretariatet samarbejder med fagbevægelsen.

I Guatemala svandt regeringens troværdighed i takt med, at kriminaliteten steg yderligere i det i forvejen ekstremt voldelige samfund. Til det skal lægges, at retssikkerheden praktisk talt er nærvædet ikke eksisterende. I årets løb blev mindst seks fagligt engagerede dræbt, og hundredvis udsat for dødstrusler. Guatemala regnes for et af verdens farligste steder at være faglig aktiv. Den ubegribelige smerte ved tabet af faglige kammerater følges op af en næsten mere ubeskrivelig kampånd, hvor der ALTID er en ny, som tager den faldnes plads.

I juni oplevede Honduras et statskup og med dette fulgte grove menneskerettighedsovergreb, hvilket betød, at talrige civilsamskindsorganisationer, herunder adskillige faglige, stillede krav om at få demokratiet genetableret.

Også regeringen i Nicaragua var udsat for internationalt pres grundet uregelmæssighederne ved kommunalvalget i 2008, et, efter manges opfattelse, indskrænket demokratisk råderum og manglende gennemsigtighed i regeringsførelsen. Den danske

regering valgte i september at beskære og omlægge bistanden i Nicaragua, så den fra 2010 rettes mod den private sektor og civilsamfundet.

SAMARBEJDET MED PARTNERNE

Programmet i Mellemamerika omfatter nationale samarbejder i Nicaragua, Honduras og Guatemala samt regional støtte til sundhedssektoren og et fælles ressourcecenter for fagbevægelsen.

I Nicaragua har Ulandssekretariatet gennem året ført en kritisk dialog med partneren, landsorganisationen FNT. I marts gennemførte repræsentanter for dansk fagbevægelse et besøg i landet for at drøfte udviklingen og debattere god fagforeningsførelse. FNT's faglige arbejde er solidt og når ud til store målgrupper.

I Honduras har partnerens – landsorganisationen CUTH's - virke været præget af den politiske uro efter statskuppet. Aktiviteter måtte suspenderes, og organisationen har deltaget i protesterne. Flere faglige ledere mistede livet, andre blev tilbageholdt og udsat for tortur. CUTH, som er blevet landsdækkende med otte regionale afdelinger, og som er talerør for 200.000 faglige medlemmer, har øget sin synlighed som aktør i landet. I de otte regionale afdelinger uddannes der tillidsfolk og ydes rådgivning til medlemmer.

TEKST OG FOTO: CARSTEN FLINT HUNNECHE

LUFT UNDER DE FAGLIGE VINGER

René Solórzano har arbejdet 14 år i Guatemalas internationale lufthavn. Han er pt. sjakbajs for en gruppe på syv sikkerhedsarbejdere og én af de få heldige, som er fastansat i lufthavnen. Otte ud af ti af Renés kolleger i lufthavnen er nemlig kontraktansatte og får deres kontrakter fornyet én gang årligt. Det betyder, at de ansatte kun får ren bruttoløn - ingen til-læg, ingen goder og en følelse af konstant trussel om fyring hængende over hovedet! Medarbejdere, der har arbejdet både otte

og ti år på ét-års kontrakter, er et helt al-mindeligt fænomen på arbejdspladsen!

René har taget en ét-årig diplomuddannelse i arbejdsret og arbejder nu gennem sin fagforening USTAC for at forbedre forholdene i lufthavnen. "Uddannelsen har givet mig et markant fagligt løft," fortæller René ude ved et Continental-fly, som er ved at blive lastet. Da en kollega efter sygdom blev suspenderet i 30 dage uden løn, kunne René med den kollektive overenskomst i

den ene hånd og civilretsloven i den anden forklare lufthavnschefen, at alle regler var overholdt og suspensionen ulovlig. Suspensionsvarslet blev herefter trukket tilbage.

Ulandssekretariatet støtter det faglige uddannelsescenter FMLL, hvor man kan tage diplomuddannelsen i arbejdsret med undervisere fra San Carlos universitet. På uddannelsen deltager også arbejdsinspektører fra Arbejdsministeriet.

I Guatemala støtter Ulandssekretariatet det faglige uddannelsescenter FMLL, som udgør et fælles rum for otte organisationer i en splittet fagbevægelse. FMLL har prioriteret at støtte indfødte folk, kvinder, unge, og folk i landdistrikterne. I 2009 startede en ny diplomuddannelse i samarbejde mellem FMLL, arbejdsministeriet og San Carlos universitet. Hensigten er at forbedre tillidsfolks og arbejdsinspektørernes indsats på arbejdspladserne.

I de regionale projekter blev 2009 endnu et år med gode resultater for de ansatte i sundhedssektoren i samarbejdet med PSI. Forbundene forhandler med regeringerne, gennemfører kampag-

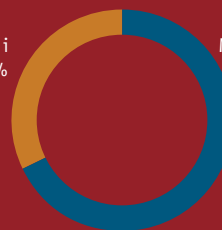
ner og har styrket de faglige netværk. Det regionale institut, ISACC, fik et år med relativ megen modvind, da den politiske polarisering også fik afsmittende effekt på det faglige landskab. Fokus var på regionaliseringen, den økonomiske krise og Anstændigt Arbejde i 2009.

Det nuværende program udløber i 2010. I løbet af efteråret gennemførte regionalkontoret i Mellemamerika interne projektevalueringer og i dialog med Udenrigsministeriet blev forberedelserne til en ansøgning om et nyt program påbegyndt.

Indsatser 2009 Det arabiske initiativ – fordelt på lande

Forundersøgelsen i
Golf-landene 32%

Marokko 68%

Det arabiske initiativ

Den økonomiske krise har med forsinkelse ramt også den arabiske verden. I Nordafrika er det især inden for tekstilindustrien, at krisen kradser. I Golfen, der har ført an i en ekspansiv og aggressiv udvikling, har krisen ramt især byggeindustrien meget hårdt. For første gang i mange år er migrantarbejdere blevet sendt tilbage til deres hjemland, og man ser store byggekraner stå uvirksomme hen.

I Marokko var den største begivenhed de nationale fagforingsvalg. Hvert fjerde år vælger arbejderne på virksomhederne og i den offentlige sektor hvilken fagforening, de vil lade sig repræsentere af. Som ved de foregående valg blev vore tre samarbejdspartnere CDT, FDT og UGTM valgt. Desuden blev også UMT, der ikke har ønsket at være med i Ulandssekretariatets samarbejde med de andre organisationer, valgt. Den islamisk funderede fagforening, UNTM, blev derudover valgt for første gang.

SAMARBEJDET MED PARTNERNE

Trepartsprojektet i Marokko er i sin sidste fase. Projektet forventes afsluttet medio 2012, hvilket også påvirker aktiviteterne. I 2009 fortsatte undervisningen på virksomhederne. Vi har desværre igen måttet skifte underviser, men har heldigvis

fundet en ny, der overtager undervisningen i den sidste del af projektet.

Fra 2011 vil projektet brede sig ud over landet fra den nuværende kerne i Casablanca og Rabat til hele Marokko. Ved siden af trepartsdelen er der aftalt bilaterale aktiviteter med de tre fagforeninger, CDT, FDT og UGTM. Samarbejdet med dem fungerer upåklageligt, og det er hensigten at forsøge at fastholde samarbejdet i det projektforslag, som i april 2010 er blevet indleveret til Udenrigsministeriet.

I december 2009 mødtes repræsentanter fra UGTT (tunesisk fagbevægelse) og de tre marokkanske fagforeninger, CDT, FDT og UGTM til rundbordskonference i Hammamet i Tunesien. Det blev en vældig sammenkomst, hvor marokkanerne forelagde erfaringerne fra Marokko-projektet, og på baggrund heraf blev et fremtidigt regionalt projekt drøftet. Der var enighed om at starte med Marokko og Tunesien som omdrejningspunkt og afholde det første forum for social dialog i Tunesien, men med invitationer til de øvrige tre Maghreb lande, Algeriet, Libyen og Mauretanien, som skal inkorporeres gradvist. Det er desuden hensigten at invitere repræsentanter for arbejdsgiverne og staten til aktiviteterne.

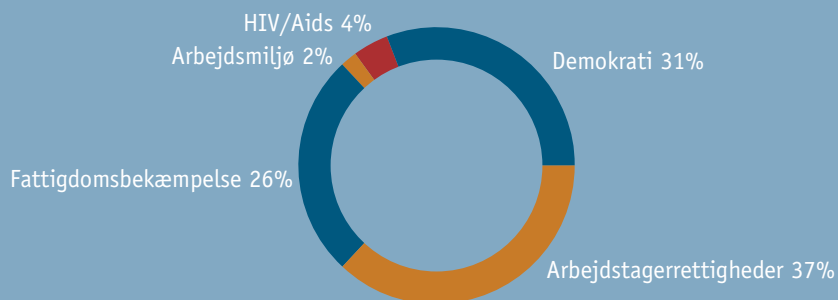
I Golfen er kontakterne til Bahrain og Kuwaits fagbevægelse blevet knyttet tættere. Både i Bahrain og i Kuwait er fagbevægelsen svage. De står begge steder over for en autoritær kongemagt, og begge steder er størstedelen af arbejdskraften udenlandsk, hvilket både skaber stor frygt for løntrykkeri og forfærdelige forhold for den udenlandske arbejdskraft. Begge organisationer har brug for bistand til helt grundlæggende kapacitetopbygning. De områder, der er enighed om at samarbejde om er: en styrkelse af kvinders og unges stilling på arbejdsmarkedet, social dialog, forhandlinger, arbejdsmiljø og naturligvis migrantarbejdernes situation.

En byggeplads i Jordan, der nok ikke ville bestå et tjek fra det danske Arbejdstilsyn.

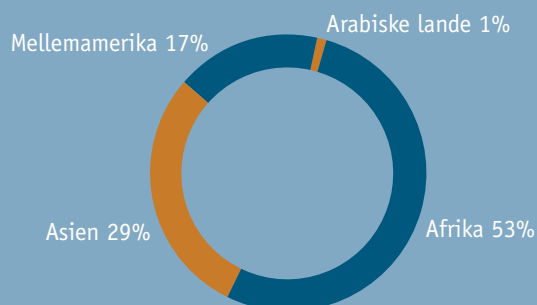

Nøgletal 2009

Indsatser 2009 fordelt på temaer

Indsatser 2009 fordelt på verdensdele

DE DANSKE SAMARBEJDSPARTNERE

ASIEN

LO og FTF

3F

BAT-Kartellet

CO-Industri

Danmarks Lærerforening

Kommunernes Landsforening

Dansk Metal

Dansk Sygeplejeråd

MELLEAMERIKA

LO og FTF

3F

Dansk El Forbund

Finansforbundet

FOA Fag og Arbejde

HK

Dansk Metal

Dansk Sygeplejeråd

AFRIKA

LO og FTF

BAT Kartellet

BUPL

CO-Industri

Dansk Metal

HK

Danmarks Lærerforening

DET ARABISKE INITIATIV

LO

Dansk Industri

Beskæftigelsesministeriet

Ulandssekretariatets indre univers

ULANDSSEKRETARIATET I FORANDRING

Ulandssekretariatet er nu etableret som programorganisation, hvor bistanden for den enkelte partnerorganisation bevilges og gennemføres i større programmer i Afrika, Asien og Latinamerika. I den forbindelse er der i de sidste par år blevet etableret Sub-regionale kontorer på de tre kontinenter. Nu er tiden kommet til at rationalisere og effektivisere indsatsen med henblik på at frigøre så mange ressourcer som muligt til dét, det drejer sig om; støtte til at de fattigste og mest undertrykte mennesker i verden får forbedret deres levevilkår og får en stemme i de samfund, de lever i.

Sekretariatets daglige ledelse består af sekretariatsleder Mads Bugge Madsen, konsulent for Afrika-afdelingen Jørgen Assens, programkoordinator Henrik Als, administrativ koordinator Janne Tornsberg og international konsulent i Manila Jens Aarup. På hjemmesiden (www.ulandssekretariatet.dk) kan man finde en oversigt over alle ansatte og deres funktioner, både i Danmark og i udlandet, samt deres kontaktnumre.

Sekretariatet består af en række enheder, som arbejder med veldefinerede mål, og budgetter, der afspejler indtægter og udgifter. Denne information er en forudsætning, både centralt og i den enkelte enhed, for at kunne gennemføre en rationel strategisk ledelse - både for så vidt angår implementeringen som administrationen af programmerne

ORGANISATION

Ulandssekretariatet består af tre hovedelementer: Hovedkvarteret i København (HQ), de subregionale kontorer i Ghana, Mozambique, Tanzania, Nicaragua, Nepal og Manila (SRO'erne) og partnerorganisationerne i Afrika, Asien og Latinamerika.

HQ

Projekterne og programmerne bliver ledet fra hovedkvarteret, som ligger i Vester Voldgade 100, København. Herfra bliver der ydet specialiseret teknisk og administrativ bistand til partnerorganisationerne, og hovedkvarteret koordinerer og gennemfører kvalitetskontrol af SRO'ernes arbejde med projekterne og programmerne. HQ producerer både de finansielle og beskrivende rapporter til Udenrigsministeriet og til EU. Der rapporteres også tilbage til ejerne af sekretariatet LO og FTF og de tilknyttede forbund. Det er samtidig også her programansøgninger skrives, og revisionen finder sted. Kommunikationsopgaver, fortalervirksomhed og lobbyarbejde er også en vigtig del af dagligdagen i hovedkvarteret.

SRO'ERNE

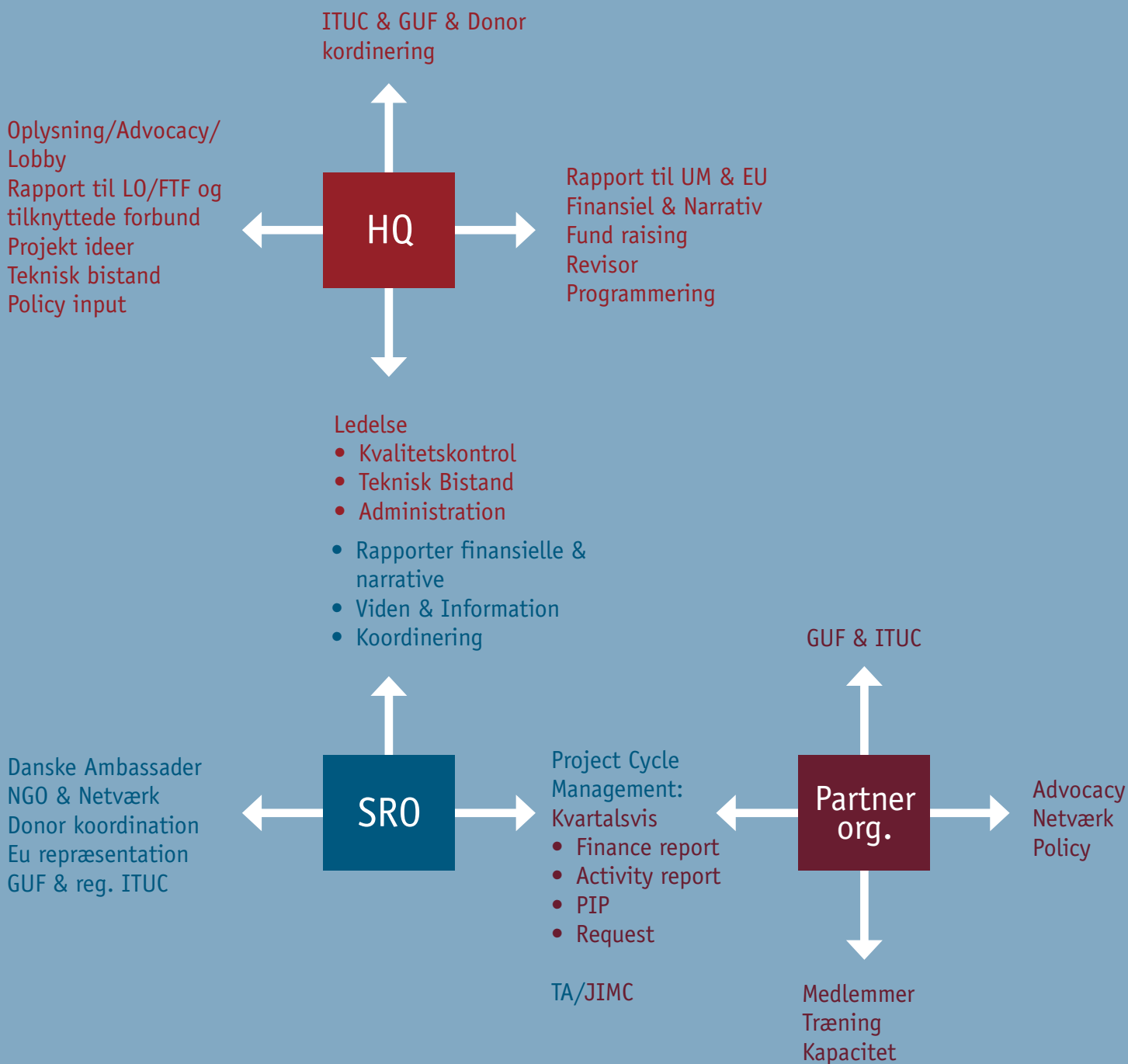
De subregionale kontorer har, i samarbejde med partnerorganisationerne, ansvaret for at budgetter og aktiviteter hænger sammen og yder i den forbindelse direkte tekniske assistance til partnerne. SRO'erne videregiver information og dokumentation til hovedkvarteret omkring økonomi og resultater og har en vigtig koordinerende funktion i forhold til partnerorganisationerne. Endvidere informerer de kontinuerligt om politiske og økonomiske forhold, der bliver omsat til artikler på hjemmesiden og i Ulandssekretariatets andre publikationer. Det er information, som endvidere danner baggrundsviden om forholdene i udviklingslandene for fagbevægelsen i Danmark. Det er desuden SRO'ernes opgave at etablere og bevare et godt netværk med de lokale NGO'er, dels for at kunne dele viden på tværs, dels for at kunne koordinere bistand med andre aktører.

Der bliver flere og flere midler til rådighed inden for EU. En opgave, som SRO'erne i stigende grad skal løfte, er at assistere partnerorganisationerne med at søge EU om midler til veldokumenterede og relevante indsatser. Samarbejdet og koordineringen med de globale fagforeningsforbund GUF'erne og de regionale afdelinger af den internationale faglige sammenslutning ITUC ligger også inden for SRO'ernes arbejdsområde, ligesom kontakt og information til de danske ambassader er prioriteret.

PARTNERORGANISATIONERNE

Det hele resulterer i, at de faglige partnerorganisationer bliver bedre til at repræsentere og servicere medlemmerne, blandt andet ved at forhandle de bedst mulige løn- og arbejdsforhold for dem. Det gør de gennem både nye og traditionelle fagforeningsaktiviteter. På det politiske plan, både nationalt og lokalt, øver partnerorganisationerne indflydelse på blandt andet kampagner for menneskerettigheder, sociale sikkerhedsnet, god regeringsførelse, miljø og klima. Et særligt fokus er der naturligvis på arbejdsmarkedet og arbejdslovgivningen.

Arbejdsfordeling

ANDERS STIG MØLLER

Fredag den 10. april 2009 døde daværende leder i Ulandssekretariatet, Anders Stig Møller, af en hjerneblødning. Anders var aktiv i fagbevægelsen fra han var helt ung, og gennem arbejdet som fællestillidsmands inden for oliebranchen blev han en respekteret tillidsrepræsentant i det daværende SID. Han fortsatte sit arbejde som faglig sekretær i Lager og Handel.

Anders startede i Ulandssekretariatet i 1997 som udstationeret først i Bangladesh og siden Guatemala, hvorefter han vendte hjem til Ulandssekretariatet i København. Her var han Ulandssekretariatets leder i fem år fra 2004 til sin død i 2009. Han efterlader sig kone og tre børn.

Organisation

